

Pensioenakkoord – Het transitie-ftk komt eraan

Justus van Halewijn
Director, Delegated CIO

Contact

BMO Global Asset Management,
Nederland
Jachthavenweg 109E
1081 KM Amsterdam
Netherlands

+31 (0)20-582 3758
Gerben Borkent

gerben.borkent@
bmogam.com

Inleiding

Demissionair minister Koolmees heeft aangegeven na de zomer het aangepaste pensioenakkoord naar de 2e kamer te willen sturen zodat de nieuwe pensioenwet op 1 januari 2022 in kan gaan. Gezien de grote hoeveelheid reacties uit de sector op het consultatiedocument én gegeven de kritiek van het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) dat spreekt over ‘ernstige tekortkomingen’ in het pensioenakkoord, lijkt dit een ambitieuze planning.

Als dit beoogde tijdschema echter wordt gehaald, betekent dit dat op uiterlijk 1 januari 2026 een nieuwe pensioen premieregeling ingaat. Opbouw van uitkeringsregelingen is dan niet meer toegestaan. Het is aan sociale partners, ondersteund door het pensioenfonds, om aan te geven welke premieregeling ze willen.

De periode totdat de nieuwe regeling ingaat wordt de transitieperiode genoemd en daarin moet het nodige gebeuren. De eerste stap voor pensioenfondsen is dat het bestuur al in het eerste kwartaal van 2022 een besluit moet nemen of het gedurende deze transitieperiode wel of niet gebruik gaat maken van het transitie-financieel toetsingskader (ftk). In deze notitie zetten wij op een rij wat daarbij komt kijken.

Voorwaarden voor gebruik transitie-ftk

Het pensioenfonds mag alleen voor het transitie-ftk kiezen als er bij de sociale partners de intentie is om de bestaande pensioenopbouw “in te varen” in de nieuwe pensioenovereenkomst. Gebruik maken van het transitie-ftk ziet de overheid als de standaardoptie, maar het pensioenfonds kan er ook voor kiezen om tot de overgang onder het huidige ftk-kader te blijven vallen. In dat geval zullen de tijdelijke verruiming (niet hoeven korten als de dekkingsgraad nog boven de 90% ligt) wel komen te vervallen.

Bij een keuze voor het transitie-ftk zal het fonds goed moeten letten op evenwichtige belangenbehartiging en moeten onderbouwen dat deze keuze geen (al te grote) negatieve gevolgen heeft voor de verschillende groepen deelnemers. Er zal daarom al in 2021 begonnen moeten worden met een (ALM-) studie die de gevolgen van het transitie-ftk inzichtelijk maakt, onder andere door deze te vergelijken met het huidige ftk-kader.

Kenmerken transitie-ftk

Het pensioenakkoord geeft aan dat het transitie-ftk gericht is op het bereiken van een evenwichtige overstap naar het nieuwe pensioenstelsel. De belangrijkste kenmerken van het transitie-ftk zijn:

- De VEV- en MVEV-vereisten uit het huidige ftk-kader komen te vervallen
- Bij de keuze voor het transitie-ftk dient er jaarlijks een overbruggingsplan opgesteld te worden door het fonds. Dat vervangt dan het herstelplan. Het eerste plan moet gereed zijn op 1 april 2022.
- De dekkingsgraad moet toegroeien naar een richtdekkingsgraad van minimaal 95% op 1 januari 2026, of zoveel eerder als de nieuwe pensioenovereenkomst ingaat. In de technische verantwoording wordt aangegeven dat bijvoorbeeld voor de verbeterde premieregeling een minimale richtdekkingsgraad van 105% geldt. Het pensioenakkoord geeft verder aan dat het toewerken naar een richtdekkingsgraad (die noodzakelijk is voor het invaren) wordt gezien als een vorm van een herstelplan.
- Op elk meetmoment geldt een minimale dekkingsgraad van 90%, anders moeten er binnen 6 maanden maatregelen worden genomen zodat de dekkingsgraad weer op 90% komt.
- De minimale dekkingsgraad waarboven geïndexeerd mag worden, gaat omlaag van 110% naar 105%. Daarbij geldt dat de toegekende indexatie er niet voor mag zorgen dat de dekkingsgraad onder de 105% komt te liggen.

Kortom, er kan eerder geïndexeerd worden maar er moet ook sneller gekort worden. Het transitie-ftk is daarmee een eerste stap naar de nieuwe pensioenregeling waarin er naar verwachting veel vaker geïndexeerd, maar ook vaker gekort gaat worden. Dit wordt in het pensioenakkoord "het meebewegen van het pensioen met de economische ontwikkelingen" genoemd.

In het nieuwe pensioencontract gaat er gewerkt worden met leeftijdscohorten waarbij per cohort de risicobereidheid en het bijbehorende beleggingsbeleid bepaald dient te worden. De verwachting is dat de cohorten van oudere deelnemers en gepensioneerden een veel lager risicoprofiel gaan krijgen dan de cohorten van de jongeren. Dit maatwerk is in het transitie-ftk echter nog niet beschikbaar. Het risico bestaat dan ook dat de oudere deelnemers wat minder enthousiast zullen zijn dat in het transitie-ftk hun pensioen meer mee gaat bewegen met de ontwikkeling van de dekkingsgraad. De gevolgen kunnen per pensioenfonds enorm verschillen maar het bestuur zal dit mee moeten laten wegen bij hun besluit.

De onderstaande tabel zet de voor- en nadelen op een rij van het overstappen op het transitie-ftk.

	Voordelen	Nadelen
Vasthouden aan huidig ftk-kader	<ul style="list-style-type: none"> • Risicohouding en beleggingsbeleid van het fonds zijn afgestemd op het huidige ftk-kader • Duidelijke en vertrouwde spelregels 	<ul style="list-style-type: none"> • Herstelplan bijwerken, mogelijk korten (afhankelijk status in herstelplan) • Hogere vereiste minimum dekkingsgraad voor toekennen indexatie • Abrupte overgang naar nieuw pensioencontract
Transitie-ftk	<ul style="list-style-type: none"> • Eerste stap op weg naar het nieuw pensioencontract • Sneller mogelijk om te indexeren en zolang dekkingsgraad > 90% hoeft er niet gekort te worden. • Vervallen van VEV- en MVEV-vereisten 	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe tijdelijke spelregels waarvoor ook evenwichtige belangenbehartiging nodig is. Nog geen beleggingsbeleid per leeftijdscohort mogelijk dus kan ook verschillend uitpakken per cohort. • De dekkingsgraad moet toegroeien naar de fonds specifieke richtdekkingsgraad (tenminste 95%) op moment van overgang. En in veel gevallen zal dit hoger liggen, b.v. 105% voor de verbeterde premieregeling • Sneller korten bij dekkingsgraad onder 90% • Er zal onderzocht moeten worden of het huidige beleggingsbeleid passend is in het transitie-ftk

Wat moet er gebeuren bij de keuze voor het transitie-ftk?

Het pensioenakkoord schrijft voor dat het pensioenfonds moet onderbouwen waarom het van oordeel is dat het in het belang is van deelnemers om gebruik te maken van het transitie-ftk en tevens dat dit uitlegbaar en verantwoord is. Het pensioenfonds onderbouwt dit in zijn eerste overbruggingsplan bij het toetreden tot het transitie-ftk. Dit eerste overbruggingsplan moet op 1 april 2022 gereed zijn en aangeleverd worden bij DNB. Er dient vervolgens jaarlijks een geactualiseerd overbruggingsplan opgeleverd te worden aan DNB.

In het eerste overbruggingsplan komen de volgende zaken terug:

- Aangeven hoe het fonds herstelt naar het MVEV en VEV voor het geval het niet langer gebruik gaat of mag maken van het transitie-ftk.

- Hoe het fonds toegroeit naar de richtdekkingsgraad van tenminste 95%. Daarbij dient gerekend te worden met de maximaal toegestane parameters uit de pensioenwet, uitgaande van de financiële positie van het fonds zoals die geldt op 31 december 2021. Als op basis van deze berekeningen duidelijk wordt dat het fonds niet in staat is om toe te groeien naar de minimale richtdekkingsgraad van 95%, dan dienen er direct kortingen te worden doorgevoerd zodat de 95% bereikt kan worden.

Zodra in de transitieperiode meer duidelijkheid komt over het nieuwe pensioencontract, dient het pensioenfonds te bepalen welke richtdekkingsgraad hierbij nodig is. Deze zal in veel gevallen hoger liggen dan de minimumgrens van 95%. Zie daarvoor onderstaande de tabel die de belangrijkste resultaten van de gevoeligheidsanalyse in de Memorie van Toelichting samenvat.

		Uitgangspunt	Benodigde richtdekkingsgraad
Nieuwe Pensioencontract		Standaard pensioenfonds	95%
	Beleggingsmix	Lager risicoprofiel: 40% aandelen/60% vrw	105%
	Deelnemersbestand	Grijs fonds	95%
Jong fonds		> 105%	
Verbeterde Premiereregeling		Standaard pensioenfonds	> 105%

Naast het reguliere toezicht waarbij de Raad van Toezicht of de niet-uitvoerende bestuurders toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenbehartiging door het Uitvoerend Bestuur, geldt verder dat het Belanghebbendenorgaan goedkeuringsrecht heeft op het overbruggingsplan. Het Verantwoordingsorgaan heeft adviesrecht op het jaarlijkse overbruggingsplan. DNB toetst het Overbruggingsplan en AFM ziet toe op passende informatieverstrekking aan de deelnemers.

Mogelijke gevolgen voor het Beleggingsbeleid in het transitie-ftk

Met het vervallen van de MVEV- en VEV-vereisten in het transitie-ftk, komt er voor het pensioenfonds wat meer ruimte om het beleggingsbeleid aan te passen. Bijvoorbeeld als een eerste stap richting het beleggingsbeleid in de nieuwe pensioenovereenkomst. Denk dan aan beleggingscategorieën die in het ftk aan hoge buffereisen

moeten voldoen maar vanuit beleggingsperspectief aantrekkelijk zijn om in te beleggen. Tegelijk moet er juist scherper op de dekkingsgraad gestuurd worden. Er kan sneller geïndexeerd en ook gekort (moeten) worden. Pas in het nieuwe contract zijn we af van het berekenen van de dekkingsgraad.

Zoals hierboven aangegeven, wordt er in het transitie-ftk nog niet gewerkt met een specifiek beleggingsbeleid per cohort maar moeten we het nog doen met een "one-size-fits-all" beleggingsbeleid. Het scherper sturen op de dekkingsgraad kan voor het pensioenfonds een reden zijn om het beleggingsbeleid nog eens goed tegen het licht te houden. Is het misschien nodig om het neerwaarts risico gedurende het transitie-ftk extra af te dekken? Het inzetten van swaptions al dan niet in combinatie met aandelenopties kan dan een nuttige en praktische tijdelijke aanvulling zijn op het bestaande beleggingsbeleid. Maar er zijn uiteraard ook andere mogelijkheden, zoals het verhogen van de rente-afdekking.

Resumerend

De deadline voor het eerste te nemen besluit is al relatief snel: voor 1 april 2022 dient het bestuur van het pensioenfonds te beslissen wel of niet gebruik gaan maken van het transitie-ftk totdat de nieuwe pensioenovereenkomst ingaat. Om voor het transitie-ftk te mogen kiezen gelden wel een aantal voorwaarden. Naast een adequate verantwoording naar de betrokkenen, moet er bij de sociale partners in ieder geval de intentie zijn om de bestaande pensioenaanspraken in te varen in de nieuwe pensioenovereenkomst.

Het transitie-ftk is bedoeld om tot een evenwichtige overstap naar het nieuwe pensioenstelsel te komen en te voorkomen

dat er bepaalde zaken moeten gebeuren die in het nieuwe stelsel niet nodig zouden zijn, zoals bijvoorbeeld het moeten korten omdat een dekkingsgraad niet boven de VEV-dekkingsgraad ligt.

Er kunnen voor bepaalde groepen deelnemers echter ook nadelen zijn. Het transitie-ftk biedt meer ruimte om aanpassingen te doen in het beleggingsbeleid en het is verstandig als het fonds dan ook onderzoekt of er aanpassingen in de beleggingen nodig zijn die de nadelen beperken. Het tijdelijk verminderen van het neerwaarts dekkingsgraadrisico is dan zeker iets om mee te nemen.

Belangrijke informatie

Dit financiële promotiemateriaal wordt in Nederland uitgegeven door BMO Global Asset Management en is uitsluitend bedoeld voor marketing- en informatiedoeleinden. De informatie die wordt verstrekt in het marketingmateriaal, is geen, of kan niet worden opgevat, als beleggingsadvies of een aanbeveling om te kopen, verkopen of anderszijds transacties uit te voeren met betrekking tot de Fondsen. De informatie, meningen, schattingen en/of verwachtingen in dit document zijn afkomstig van bronnen, waarvan redelijkerwijs wordt aangenomen dat ze betrouwbaar zijn en die op ieder moment kunnen wijzigen. In het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst. De waarde van beleggingen kan fluctueren. Het is mogelijk dat beleggers hun inleg niet (volledig) terugkrijgen.